

Aan: Gemeenteraad van Best

Van: Seniorenraad Best, KBO Best, PVGE Best

Lang leve de vergrijzing: een slimme gemeente is voorbereid

Brabant vergrijst, met de sterkste groei in de hoogste leeftijdsgroepen. Dat geldt ook voor de gemeente Best. De komende decennia groeit het aantal 65-plussers in onze gemeente met circa 50% (van in 2022; 6140 65-plussers naar in 2040; 9355) Rond 2040 bereikt de vergrijzing van de Brabantse bevolking en die in Best haar hoogtepunt. De sterkste toename vindt plaats in de hoogste leeftijdsgroep met ruim 80% (van in 2022; 2750 75-plussers naar in 2040; 5005)

Veranderingen in omvang en samenstelling van de bevolking zijn in gemeenten op elk maatschappelijk terrein van belang. Op tal van beleidsterreinen zullen de effecten hiervan merkbaar zijn. Te denken valt aan gezondheidszorg, leefomgeving, vrijwilligerswerk, maar zeker ook aan wonen en zorghuisvesting.

De urgentie om goed voorbereid te zijn op de vergrijzing is groot, want het aantal zorgmedewerkers en mantelzorgers zal drastisch afnemen. We moeten ervoor zorgen dat er voldoende geschikte woonvormen voor senioren komen, met ruimte voor onderlinge ondersteuning en ontmoeting. Helaas wordt die urgentie nog lang niet overal gevoeld. Tegelijkertijd neemt het aantal inwoners in Best de komende jaren toe en tevens het aantal eenpersoon huishoudens.

Daarom is het belangrijk dat de politiek in Best wél rekening houdt met de vergrijzing en de behoeften van senioren, zodat onze gemeente straks seniorproof is. De sterke toename van het aantal ouderen – en dus ook van het aantal kwetsbare en dementerende ouderen – betekent immers dat professionele zorg meer en meer aangevuld moet worden met vrijwilligerswerk. Vrijwilligers waarvan mag worden verwacht dat als gevolg van de vergrijzing deze ook in aantal zullen afnemen.

Ziehier, de spagaat die op ons afkomt: Toenemende vergrijzing met dientengevolge toenemende behoefte aan zorgmedewerkers en mantelzorgers en tegelijkertijd de afname van zorgverleners, mantelzorgers en vrijwilligers.

En met deze uitdaging krijgt ook Best steeds nadrukkelijker te maken. Het is dus noodzaak dat, samen met senioren, hun verenigingen en maatschappelijke organisaties, de lokale samenleving zó wordt ingericht dat zorg en welzijn op een verantwoorde manier beschikbaar zijn en blijven voor en ook door senioren. Het zijn nu reeds bondgenoten bij de bevordering van het welzijn en een gezonde leefstijl van ouderen in onze gemeente. Op het gebied van zorg en welzijn (verbinden en bewegen) zijn immers reeds meerdere initiatieven gaande. Mede naar aanleiding van het in 2021 door prof. Dr. M.J.M. Kardol uitgebrachte rapport Behoefte Onderzoek Senioren Best (zie bijlage 1 voor de aanbevelingen), is in oktober onder de noemer “actief ouder worden” een drietal werkgroepen met elk een eigen thema aan de slag gegaan. (De thema's zijn: 1. Actief ouder worden; 2. Leefstijl en valpreventie; 3. Sociale samenhang en eenzaamheid).

Ook is in de tweede helft van dit jaar het “Sport en beweegakkoord Best” als uitwerking van het Nationaal sportakkoord binnen onze gemeente van start gegaan. Zie voor een uitgebreider overzicht van acties op het gebied van zorg en welzijn bijlage 2.

Er gebeurde al het nodige naast de nieuwe initiatieven waarmee aan de slag is gegaan. Al deze acties vergen duidelijke meetbare doelstellingen per actie en te bereiken resultaten voor het totaal, dit alles ingebed in een duidelijke zichtbare structuur en sturing. Met name hier denken wij dat verbetering nog mogelijk is en ook nodig voor de nodige efficiency en effectiviteit.

Ten aanzien van wonen en zorghuisvesting denken wij dat er in Best wel een tandje bij kan. Immers:

-In Nederland leiden val ongelukken, van voornamelijk 75-plus senioren, tot meer dan 100.000 opnames op de spoedeisende eerste hulp en ruim 5000 doden per jaar. Vertaald naar Best betekent dit circa 200 SEH opnames per jaar, waarvan 10 met dodelijke afloop. De voornaamste oorzaak hiervan is gelegen in een onveilige woonsituatie. Een woonsituatie die veelal met relatief eenvoudige middelen veiliger en ook comfortabeler te maken is. Een aandachtspunt hierbij is dat de bereidheid tot het maken van aanpassingen aan de woning, lees veiliger maken, met het stijgen van de leeftijd sterk afneemt.

-De verhuismogelijkheden naar levensbestendige woningen in Best zijn beperkt en bovendien lijkt snelle en omvangrijke realisatie van dit type woningen nauwelijks mogelijk, waarbij ook nog geldt dat de verhuusbereidheid bij stijgende leeftijd afneemt.

Wat is er voor wonen en zorghuisvesting nodig?

Senioren Raad Best (waarin KBO en PVGE samenwerken) denkt dan aan:

- Langer veilig thuis kunnen blijven wonen en voldoende geschikte woonvormen voor senioren.
- Een passende en goed toegankelijke leefomgeving.
- Een digi-vriendelijk gemeente.

Graag ziet SRB dat de politieke partijen in Best dit in het coalitieakkoord met prioriteit verwerken en samen met de belanghebbende partijen in Best dit daarna invulling geven.

Wat is daarvoor nodig?

Om senioren langer en veilig thuis te laten blijven wonen en te zorgen voor voldoende geschikte woonvormen voor senioren zien wij op hoofdlijnen het volgende als noodzakelijk:

1. Ontwikkel en onderhoudt in samenwerking met woningcorporaties en SRB qua toonzetting positieve (en belangrijk) periodieke communicatie gericht op het veilig en comfortabel wonen voor en door senioren. De nadruk dient daarbij te liggen op wooncomfort en uiteraard veiligheid.
2. Stuur elke senior die de 65-jarige leeftijd bereikt in dat jaar een brief met informatie over langer veilig thuis blijven wonen. Geef daaraan vervolg door tenminste 50% van die senioren in het daaropvolgende jaar te hebben benaderd voor een gratis woonscan.
3. Communiceer periodiek de wijze waarop de gemeente Best, de woningcorporaties en de vrijwilligers van de seniorenorganisaties beschikbaar en bereikbaar zijn voor hulp bij keuzes, financieringsmogelijkheden voor huiseigenaren en aanpassingen die woningcorporaties kunnen realiseren.
4. Eén aanspreekpunt, in persoon, bij de gemeente Best/Bestwijzer maakt de toegang tot informatie en hulp voor de doelgroep optimaal.
5. Bevorder de ontwikkeling van levensloopbestendige woningen waar mogelijk. De vraag is groot, waarbij senioren bij voorkeur in de eigen wijk willen blijven. In ieder geval in de nabijheid van voorzieningen als winkels, huisartsenpost en ontmoetingsmogelijkheden. De gestelde eisen gaan dus verder dan uitsluitend aan de woning. Hoewel de planologische mogelijkheden beperkt zijn kan in situaties, waarbij initiatiefnemers in het kader van bestemmingsplan wijziging de gemeente nodig hebben, de bouw van levensloopbestendige woningen worden bevorderd. Geef hieraan prioriteit. De gemeente kan en moet ook proactief onderzoeken welke locaties, die voldoen aan criteria als nabijheid voorzieningen etc., voor de doelgroep geschikt (te maken) zijn.

Zie voor een meer gedetailleerde uitwerking op onderdelen bijlage 3.

Een passende en goed toegankelijke leefomgeving. De gemeente:

1. zorgt voor toegankelijke en veilige wegen en voetpaden.
2. let bij (her)inrichting van buurten en kruispunten op langzame voetgangers (rollators / scoot mobielen).
3. zorgt voor voldoende bankjes in de openbare ruimte.
4. zorgt voor vervoer van deur tot deur.
5. maakt bussen en bushaltes toegankelijk en op loopafstand bereikbaar.
6. zorgt voor voldoende openbare toiletten. Niet alleen buik- en blaaspatiënten, maar ook senioren, zwangere vrouwen, kleine kinderen, dagjesmensen en toeristen – alle mensen dus – hebben baat bij goede (openbare) toiletten. De gemeente speelt een belangrijke rol in het terugdringen van het tekort aan openbaar toegankelijke toiletten.
7. Zorgt, door opname in programma van eisen in bestemmingsplannen, voor de aanwezigheid van voorzieningen in de buurt van seniorenwoningen en houdt ons dorp op het platteland vitaal.
8. zorgt dat deze voorzieningen voldoende toegankelijk zijn (drempelvrij).
9. heeft aandacht voor fysieke en sociale veiligheid, zoals straatverlichting, zebrapaden en sociale controle.
10. geeft senioren medezeggenschap bij de inrichting van hun woonomgeving.
11. zorgt voor een integrale veiligheidsaanpak, waarbij is afgestemd met politie, brandweer en dienstverleners. Onderlinge samenhang is essentieel bij de preventie van en voorlichting over inbraak, diefstal, babbeltrucs, cybercrime en brandgevaar.
12. maakt het doen van aangifte eenvoudig en laagdrempelig en zorgt voor slachtofferhulp.
13. zorgt voor een wijkagent in elke wijk.

Een digi-vriendelijk gemeente:

14. faciliteert voorzieningen voor het aanleren en onderhouden van digitale vaardigheden en benut hierbij de kennis en activiteiten van de seniorenverenigingen zelf.
15. gebruikt een mix van communicatiemiddelen, zoals filmpjes bij laaggeletterden.
16. geeft (digi-)hulp achter de voordeur of dichtbij huis, al dan niet via seniorenverenigingen. Biedt in samenwerking met de bibliotheek Klik-Tik-trainingen aan.
17. zorgt voor dienstverlening en informatie die voor iedereen toegankelijk is. Naast online contact is ook schriftelijk of telefonisch contact mogelijk, zonder daarvoor extra te hoeven betalen (opvragen van de afvalkalender, maar ook het aanvragen van een parkeervergunning of het verlengen van een paspoort).

Namens:

Seniorenraad Best

KBO Best

PVGE Best

Frans den Dekker

Paul Gondrie

Cor van den Bosch

BIJLAGE 1. Aanbevelingen uit Behoeft Onderzoek senioren Best

Onderzoek 2012	Onderzoek 2021
1. Bezoek senioren na verhuizing. Verschaf info over activiteiten in buurt. Vraag of zij vrijwilligerswerk in de buurt willen doen	1. De gemeente zou zich kunnen beijveren om voor de status leeftijdsvriendelijke gemeente in aanmerking te komen.
2. vraag ideeën om wijk gezelliger te maken aan senioren in wijk Hoge Akker en Naastenbest. Idem in Best centrum t.a.v. verkeers- en sociale veiligheid	2. Schenk meer aandacht aan staat van voetpaden, en de zichtbaarheid van politie op de straat
3. Laat soc. Cult. Instellingen overdag act. Aanbieden, betaalbaar en met vervoer Laat hen in gesprek gaan met seniorenverenigingen over programma	3. Ouderenorganisaties, gemeente en woon- en zorgorganisaties geef aandacht aan en verbeter voorlichting over belangrijke zaken, waaronder informatie over woningaanpassing en toegang tot zorg speelt onder ouderen boven 80jr.
4. Meer zichtbare politie in ieder geval in centrum	4. Stel de programma's van sociaal culturele activiteiten of van culturele instellingen bij door wensen van ouderen mee te nemen → Bevordert deelname senioren
5. Rekruteer vrijwilligers uit de groep 60-69. kort cyclisch wijk gebonden	5. Introduceer een BOEBS (blijf op eigen benen staan) project met zorgorganisaties waarmee gemeente een subsidierelatie heeft. Bijv. in kader WMO-valpreventie door zorgorganisaties afspreken.
6. Gemeente en woningstichting maak masterplan drempel en trapvrij wonen Ontwikkel kleinschalige woonvormen voor 4-6 paren met eigen woonvertrek en gezamenlijke ontmoetingsruimte	6. Bevorder langere arbeidsmarktparticipatie t.b.v. inwijken in andere vormen van maatschappelijke participatie door bijscholen en deelname aan cursussen
7. Laagdrempelig meldpunt ouderen mis -handeling	7. Verzorg periodiek informatie aan senioren >70jr over medicijngebruik, mogelijke bijwerkingen hoeveelheid
8. Train vrijwilligers in support huishouden, mobiliteit, persoonlijke verzorging en om vertrouwenspersoon te zijn	8. Er kan sprake zijn van vraagverlegenheid (bij >80jr met chronische beperkingen en niet meer in staat huishouden op peil te houden) waardoor noodzakelijke WMO-ondersteuning indicatie uitblijft
9. Benut internet act. van senioren en betrek hen bij beleidsontwikkeling toetsing	9. Plaats zitbanken op weg naar centrum en bevorder gebruik openbare toiletten in centrum
10. plaats rustbanken in wijken en ga i.o.m. senioren na waar openbare toiletten te plaatsen. Laat hen adviezen geven over aanpassen voet en oversteekplaatsen	10. bevorder veiligheid oversteekplaatsen naar centrum
	11. Organiseer aparte gezellige en interessante bijeenkomsten voor >80jarigen ter verkleining van sociale isolatie en ter mobilisatie vrouwen >81jr die relatief zijn ondervertegenwoordigd bij behoefteonderzoeken

BIJLAGE 2.

Omschrijving	Partijen	Opmerking
Welzijn : verbinden		
club activiteiten bij PVGE en KBO	PVGE 1220 leden boven 50	ca 10 % inwoners 50+ (15% van 60+)
	KBO 1700 leden boven 50	ca 13 % inwoners 50+
	inwoners best 50 plus: 12900	
SRB	Krachtenbundeling met KBO en PVGE	signaleren door 60 vrijwilligers: mensen diewegdrijven of afwachtend worden
	platform dementie	
	sociaal advies domein	belangenbehartigers KBO en PVGE
individuele hulp via PVGE en KBO		
individuele hulp via WMO	Bestwijzer LEV groep	eenloket verhaal 1xQ overleg professionals/vrijwilligers en gemeente
meedoen als vrijwilliger		
Welzijn : bewegen		
club activiteiten PVGE	eigen organisatie trekt/coördineert	
	1x jaar informatiedag	
club activiteiten KBO	eigen organisatie trekt/coördineert	
	1x jaar informatiedag	
vitaal ouder worden	gezamenlijke coördinatie SRB gemeente (LEV). Per activiteit een partner zoeken als kartrekker	overleg met partners (professioneel en vrijwilligers) om hen te inspireren en betrekken {als kartrekker?}
sport en beweeg akkoord Best TUURLIJK	PVGE trekker. 4 sport en 2 cultuur coaches	Buiten sporten sport: verenigingen, in de wijk, basisscholen cultuur: jeugd event en statushouders
75 jarigen bezoeken door GGD	wijkcoördinatoren	
GezondBest samen fit project	SRB Gemeente Best CZ GGD	werken aan gezondheid, gewicht eetgewoonten of zoek gezelschap doe mee onder deskundige begeleiding

BIJLAGE 3.

1. maak een woonzorgvisie in samenwerking met senioren (vertegenwoordigers) en woningcorporaties. Wij pleiten voor het aanscherpen en verdiepen van de bestaande woonvisies tot woonzorgvisies. Ook vanuit de Rijksoverheid werd aangedrongen op het opstellen van een gemeentelijke woonzorgvisie, samen met seniorenvertegenwoordigers. Gereed eind 2022.
2. maak een inventarisatie van de potentiële bouw locaties nabij voorzieningen in de bestaande wijken. Leg daarbij als uitgangspunt de bestemming levensloopbestendige woningbouw vast. Gereed medio 2023.
3. realiseer jaarlijks voldoende levensloopbestendige woningen in de nabijheid van voorzieningen. Als streefcijfer jaarlijks minimaal 25 stuks in de sociale huursector en in de middel dure huur en koop jaarlijks minimaal 20 stuks.
4. zorg voor betaalbare huren, bijvoorbeeld doordat bij woonzorgvoorzieningen huurtoeslag mogelijk blijft.
5. maak naast periodieke prestatieafspraken met woningcorporaties (zie punt 3) ook afspraken met zorginstellingen, zodat wonen en zorg gecombineerd in beeld zijn. Zet hierbij de woonbehoefte van senioren op de agenda. Dit per dorpsdeel of buurt, vanwege het behoud van sociale netwerken.
6. maak met woningcorporaties afspraken over het met voorrang toewijzen van passende en geschikte woningen aan senioren.
7. monitor samen met SRB ook de uitvoering van alle afspraken.
8. zorg voor meer tussenvormen van wonen als alternatief voor de verzorgingshuizen (woonzorgvoorzieningen) voor senioren die niet meer zelfstandig kunnen wonen, maar (nog) geen indicatie hebben voor het verpleeghuis.
9. geef ruimte aan burgerinitiatieven voor alternatieve woonvormen, zoals collectief particulier ondernemerschap en gemeenschappelijke woonvormen.
10. geef particulieren de ruimte bij het bouwen van (pre-)mantelzorgwoningen en zorgt voor een mantelzorgindicatie. Houd mantelzorgwoningen vergunningsvrij, ook in de nieuwe Omgevingswet.
11. ga tijdig in gesprek met groepen senioren over wonen in de toekomst (preventief) en laat hen meedenken bij de (her)inrichting.
12. zorg dat woningaanpassingen passend en betaalbaar zijn, zet daarvoor de verzilverlening en andere beschikbare financieringen in. Dit om gedwongen verhuizing te voorkomen.
13. bied financiële ondersteuning aan huurders en minima en draag zorg voor communicatie over mogelijkheden.
14. zorg voor snelle procedures en een heldere verdeling van de verantwoordelijkheden, zoals met woningcorporaties.
15. Stel een blijvers-lening en andere financieringen (zie punt 12) beschikbaar aan huiseigenaren op leeftijd. Met deze lening kunnen mensen hun woning levensloopbestendig maken waardoor senioren langer zelfstandig in hun eigen huis kunnen blijven wonen.